

Col·lecció de Estudis Socials "la Caixa"

Resumen del Volum 28: La cura de les persones. Un repte per el segle XXI.

Autores: Constanza Tobío, M^a. Silveria Agulló, M^a. Victoria Gómez i M^a. Teresa Martín Palomo.

El propòsit del llibre és presentar la problemàtica de la cura de les persones al nostre país. Es pretén contribuir a ampliar el coneixement sobre aquesta qüestió i promoure la reflexió entorn dels reptes que planteja, no tan sols per als experts sinó també per a les persones, les institucions i els grups interessats a millorar el present i preveure el futur tant dels que necessiten atenció com dels encarregats de donar-los-la.

L'estudi aborda la cura de les persones des d'una perspectiva multidimensional. S'hi analitzen els col·lectius que presenten més necessitats de cura, com ara els infants, la gent gran, els malalts i els discapacitats, com també les activitats que implica la tasca de cuidar, qui les assumeix i quin n'és el cost. A més, la perspectiva és alhora micro, ja que descriu els actors que hi intervenen (pares, mares, àvies, cuidadors familiars o professionals, petits o grans) i macro, perquè té en compte els agents institucionals (la família, l'Estat, el mercat o la comunitat) compromesos en la cura.

El text s'estructura en quatre parts. La primera examina com la cura de les persones ha estat tradicionalment vinculada a la família i assumida per les dones. S'hi posen de manifest aspectes com ara:

- A partir d'un model de cura maternal, l'atenció als altres ha anat incloent els avis i els malalts, altres cuidadores familiars o assalariades, els homes i institucions i agents socials. La manera amb què cada societat resol les necessitats de cura configura un sistema en el qual s'integren la família, l'Estat i el mercat.
- Els canvis que experimenten la família i el rol social de les dones (sobretot des que s'incorporen de manera generalitzada a l'activitat laboral) són factors que transformen tant les necessitats com els actors que participen en la cura de les persones.
- Amb la finalitat de fer ressaltar la rellevància de la cura, s'han fet estimacions per quantificar-ne el pes econòmic. Segons el mètode d'estimació, el valor monetari de l'activitat domèstica no remunerada representa una quantitat que oscil·la entre el 30 i el 40% del PIB.

La segona part aborda els diferents tipus de necessitats d'atenció relacionades amb l'edat, la malaltia o amb alguna circumstància que minvi les facultats personals. Es plantegen aspectes com ara els següents:

- L'èmfasi en el suport a l'autonomia, encara que sigui restringida, dels que necessiten ajuda per sortir-se'n en la vida quotidiana.
- Les necessitats de cura dels menors, qui les assumeix i fins on arriben els serveis d'atenció a la primera infància, que a Espanya són clarament deficitaris.
- Les necessitats d'atenció de la gent gran. Les estimacions indiquen que una tercera part necessiten ajuda per a la vida diària. S'hi analitzen els tipus de discapacitat més rellevants en aquest col·lectiu i els tipus i la cobertura de les ajudes institucionals disponibles.
- Les diferències entre malaltia i discapacitat, la necessitat d'ajuda que generen, tant tècnica com en forma d'atenció, i qui l'assumeix al nostre país.
- L'impacte negatiu que el fet de cuidar té en la salut física i psíquica de les cuidadores, especialment si ho són a temps complet, cosa que esdevé una necessitat més a la qual donar resposta.

- En quina mesura les persones han de tenir cura també d'elles mateixes és un altre aspecte de l'autonomia que posa de manifest asimetries de gènere i que s'exploren aquí.

La tercera part del llibre tracta dels proveïdors de cura. En el passat eren, generalment, les dones adultes la vida de les quals estava determinada per la disponibilitat envers els altres membres de la família: fills, pares grans i malalts. Avui la varietat és molt més àmplia i previsiblement encara ho serà més en el futur. S'hi examinen qüestions com ara:

- Els reptes que representa per a les dones conciliar el rol professional amb el rol tradicional de cuidadora, comparant la situació del nostre país amb altres del nostre entorn, com també la participació creixent dels pares en la provisió de cura.
- El paper dels avis i les àvies a l'hora de fer-se càrrec dels seus néts, per comparació amb altres països occidentals. Es presenten dades sobre les tasques d'ajuda que proporcionen, i que mostren com aquesta ajuda de vegades és fonamental per tal que les filles puguin conservar el seu lloc de treball.
- El fet de tenir cura dels altres com a activitat laboral, tant en àmbits domèstics com institucionals. S'hi analitza la problemàtica laboral d'aquest col·lectiu professional (que, en àmbits domèstics, molts cops treballa en situació irregular) i els desafiaments i les oportunitats que representa, principalment, a partir de l'aplicació de la Llei d'autonomia personal.

L'última part del llibre tracta de la incorporació progressiva de la cura de les persones en les polítiques de benestar en el context del canvi familiar i de la generalització de l'ocupació femenina. S'hi analitzen qüestions com ara aquestes:

- Les diferents actuacions que l'Estat posa en marxa (atenció directa a les persones dependents, permisos laborals, transferències monetàries, etc.) per atendre les necessitats de cura i els efectes d'aquestes polítiques respecte als models de família que promouen implícitament o explícitament.
- Les polítiques específiques adreçades a cada col·lectiu necessitat de cura. Es discuteixen els tipus i l'extensió de les polítiques orientades a la infantesa i la implantació de la Llei d'autonomia personal, com també els reptes econòmics i territorials que comporten.

En conclusió, l'estudi posa de manifest com al nostre país estem passant d'un model de cura tradicional, centrat en la família i en el qual el pes de l'atenció recau en la dona, a un nou model en el qual l'Estat assumeix un paper important en la provisió de cura i en què tenen cabuda una pluralitat d'agents, en un context d'incorporació generalitzada de les dones a l'activitat laboral i d'orientació cap a la família igualitària. En aquest model, la cura de les persones apareix com un nou dret social. No obstant això, factors com ara el finançament, la inèrcia de la cura familiar o la mateixa estructura territorial dificulten la consolidació d'aquest nou model.